

Ünnepi tanulmányok a 75 éves

NÉMETH ZSOLT

tiszteletére

Navigare necesse est

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Ünnepi tanulmányok a 75 éves
Németh Zsolt tiszteletére

Navigare necesse est

Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére

Navigare necesse est

Szerkesztette
Barabás A. Tünde és Christián László

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2021

A kötet szerzői

Amberg Erzsébet	Koltay András
Androvicz Gábor	Korinek László
Balla Zoltán	Kovács Gábor (NKE)
Balogh Lídia	Kovács Gábor (SZE)
Barabás Andrea Tünde	Kőhalmi László
Berei Róbert	Lévay Miklós
Blaskó Béla	Madai Sándor
Boda József	Magasvári Adrienn
Budaházi Árpád	Major Róbert
Christián László	Mészáros Bence
Czenczer Orsolya	Nagy László Tibor
Domokos Andrea	Pallagi Anikó
Erdős Ákos	Pallo József
Fantoly Zsanett	Pap András
Farkas Ákos	Pápai-Tarr Ágnes
Fenyvesi Csaba	Polt Péter
Finszter Géza	Ruzsonyi Péter
Gál István László	Sallai János
Gönczöl Katalin	Sárkány István
Hautzinger Zoltán	Schubauer László
Herke Csongor	Sipos Ferenc
Hollán Miklós	Sivadó Máté
Horgos Lívia	Szabó Andrea
Irk Ferenc	Szendrei Ferenc
Karsai Krisztina	Vári Vince
Kiss Tibor	Windt Szandra

© A szerzők, 2021

Szerkesztés © Barabás A. Tünde, Christián László, 2021

© A kiadó, 2021

Minden jog védve.

Tartalom

Előszó | 9

Laudáció

Koltay András

A vitorlázó kriminológus –
Németh Zsolt rendőr ezredes köszöntése | 13

Tanulmányok

Amberg Erzsébet

Mennyi az annyi? – A fiatalkorú bűnözés és bűnözéskontroll
alakulásának áttekintése | 17

Balla Zoltán

Kormányzástan – kormányzás –
Áttekintés megjegyzésekkel | 27

Balogh Lídia

„A jó rendőr tapintatos és gyengéd...” | 37

Barabás A. Tünde

A rendőrségi munka és a lakosság
bizonytalanságérzetének összefüggései | 43

Berei Róbert

Várnézőben a budavári „sheriffel” | 53

Blaskó Béla

Jogállamiság – értelmezési szilánkok | 61

Boda József

Az amerikai Szövetségi Nyomozó Hivatal
szerepe a bűnüldözésben | 71

Budaházi Árpád

Gondolatok az agyi alapú hazugságvizsgálatról | 81

Christián László

Szívvel-lélekkel a bűnmegelőzésért | 91

Czenczer Orsolya
 A büntetés-végrehajtás zöld esküje –
 Az európai zöld megállapodás (*Green Deal*)
 és a magyar büntetés-végrehajtás kapcsolódási pontjai | 101

Domokos Andrea
 Hallgatók a célkeresztben | 109

Erdős Ákos
 FOCUS-ban a rendőrség drogprevenációs tevékenysége | 119

Fantoly Zsanett
 Fejezetek Los Angeles rendészettörténetéből | 131

Farkas Ákos
 A kihallgatási jegyzőkönyvek
 és a tisztességes eljárás a nyomozás során | 139

Fenyvesi Csaba
 Kriminológiai morzsák a világból | 153

Finszter Géza
 A büntetőeljárás törvény új jogintézményei,
 a leplezett eszközök | 163

Gál István László
 A minősített adattal visszaélés
 néhány kriminológiai problémaköre | 179

Gönczöl Katalin
 A szolgáltatott igazság | 189

Hautzinger Zoltán
 A külföldiek és a migráció lehetséges
 megjelenése a kriminológiában | 199

Herke Csongor
 A kiberbűnözés és a teljesen
 önvezető járművek | 211

Hollán Miklós
 A közösség tagja elleni erőszak viszonya
 más bűncselekményekhez | 223

Horgos Livia
 Gondolatok a Janus-arcú
 magánindítványról és hiányáról | 237

Irk Ferenc
 Az európai értékek védelméről | 247

Karsai Krisztina

THC vagy CBD? Izgalmas jogi kérdések
a *French Bulldog*-ügy margójára | 255

Kiss Tibor

Miért népszerű a darknetes
kábitószerek-kereskedeleme? | 269

Korinek László

Az út nullától egyig | 277

Kovács Gábor

A vezetői hatékonyság
további növelésének lehetőségei | 287

Kovács Gábor

Az egységes Európai Forenzikus Tudományos Térség (EFSA–2020)
megvalósítása – illúzió vagy realitás? | 297

Köbalmi László

A biztonság bűvöletében | 309

Lévay Miklós

Az ENSZ bűnözéssel szembeni tevékenységéről
és az Európai Bűnmegelőzési Intézet (HEUNI)
munkájáról | 319

Madai Sándor

Elmélkedés egy bűncselekmény jogi tárgyáról:
a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása | 333

Major Róbert

Közlekedéskriminológiai gondolatok
(egy ítélet margójára) | 341

Mészáros Bence

A közeli ismétléses sértetté válás
(*near repeat victimization*)
és szerepe a prediktív rendészetben | 351

Nagy László Tibor

A fiatalkorúak által elkövetett rablásokról | 361

Pallagi Anikó

Kriminálpolitikai alapvetés | 371

Pallo József

Deus ex machina,
avagy az intézkedések mint a szabadságvesztés alternatívái | 383

Pap András László

Minden (roma) élet számít:
populizmus a koronavírus árnyékában | 391

Pápai-Tarr Ágnes – Sipos Ferenc

A közérdekű munka büntetékiszabási tapasztalatai
egy aktakutatás fényében | 401

Polt Péter

A 21. század kihívásainak hatása a büntetőeljárásra –
Kripto valuták, azaz az új vagyoni értékek
büntetőjogi kérdései | 419

Ruzsonyi Péter

A Covid-19-pandémia hatása a „börtönvilágra” | 429

Sallai János – Androvicz Gábor

Laky Imre, a magyar rendőri szakoktatás úttörője | 445

Sárkány István

Az iszlám és a terrorizmus kapcsolatának
néhány aspektusa | 457

Schubauer László

A pénzmossal kapcsolatos
nemzetközi egységesítési törekvések
és a pénzmosság tényállásának 2020. évi átalakítása | 467

Sivadó Máté

Mire tanít bennünket (leginkább)
Németh Zsolt etikája kábítószer-területen –
avagy továbbra sem engedünk a 77-ből! | 479

Szabó Andrea – Magasvári Adrienn

A pénzügyőrtisztképzés a bolognai folyamat
és az uniós csatlakozás tükrében | 487

Szendrei Ferenc

Terrorizmusfinanszírozás,
azaz a terrorizmus bevételei | 499

Vári Vince

Az eljárási (procedurális) igazság jelentősége
a rendőri munkában | 509

Windt Szandra

Emberkereskedelem és a (közösségi) rendőrség | 519

Vári Vince¹

Az eljárási (procedurális) igazság jelentősége a rendőri munkában

Bevezetés

A procedurális vagy eljárási igazság esszenciálisan minden rendőri aktus velejáráója, dinamikus együttthatóként a legitimitás és a bizalom formálója és a rendőrséggel való közösségi elégedettség elemi determináló tényezője. A legitimitás és a bizalom felépíthető, amennyiben a rendőr és az állampolgár mindennapi interakcióit ez a szellemiség mozgatja. Úttörő gondolkodóként Michael Lipsky azonosította e dinamikus kölcsönhatást számos közszolgálati foglalkozás, így nemcsak a rendőri, hanem az ügyészi, bírói és a szociális munka esetében is.² Amikor emberi méltóságról, tiszteletről, egyenlő és igazságos bánásmódról beszélünk, az a rendőr állampolgárokkal kapcsolatos kommunikációjának kölcsönhatásában, az eljárási igazságosság tartalmi elemeként jelenik meg. Németh Zsolt tanár úr munkásságában az eljárási igazságosság követelményeinek tiszteletben tartása megkérdőjelezhetetlen imperatívusként jelenik meg.³ Nyilvánvaló, hogy a jog és a törvények önmagukban keretek közé szorítják a rendőri intézkedéseket és eljárásokat, azonban a rendőri fellépést indokoló normák kiskapui mellett az „emberi tényező” sem megkerülhető szempont. Az intézkedési kultúra, a viselkedési forma megválasztása, az általános emberi hozzáállás, a sztereotípiáktól független önálló és felelős gondolkodás nem tanulható meg az iskolában és nem sajátítható el könyvekből sem. Az ilyen felfogásban dolgozó rendőrtisztképzés pozitív hatásai egyébiránt rövid és hosszú távon is

¹ Rendőr alezredes; adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Büntető-eljárásjogi Tanszék. Kapcsolat: vari.vince@uni-nke.hu.

² Michael Lipsky: *Street-level bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services. 30th anniversary expanded edition*. New York, Russell Sage Foundation, 2010.

³ Németh Zsolt: Rendőrség és cigányság: esélyek, lehetőségek, veszélyek. In Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter (szerk.): *Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 383–391.

igazolást nyertek.⁴ A jubiláns pontosan ilyen példamutató, kiváló kvalitásokkal rendelkező oktatói és tanári karriert tudhat maga mögött.

Az eljárási igazságosság hatása a rendőrség legitimitásra

Amikor az emberek kapcsolatba lépnek a rendőrséggel az intézkedő rendőr fellépésén keresztül, úgy az ő viselkedésének méltányos és tisztességes jellege jelentősen befolyásolja a polgárok rendőrség iránti bizalmát, valamint azzal kapcsolatos érzetét, hogy maga a rendőri fellépés jogszerű és szakszerű-e. Tehát az intézkedési kultúra milyensége, amelyet a polgárok szubjektíven tapasztalnak, kihat arra is, hogy mennyire tekintik legitimnek a rendőri intézkedést. A szociálpszichológiai kutatások nagy része megmutatta ezen empirikus kapcsolatok erősségét és következetességét.⁵ Az eljárási igazságosság az emberekkel való méltóságos és tiszteletteljes bánásmód: lehetővé teszi számukra, hogy elmagyarázthassák helyzetüket, a rendőri oldalról pedig meghallgassák az álláspontjukat. Ennélfogva a hatalommal és a törvényekkel szembeni szkepticizmus csökkentését is jótékonyan befolyásolhatja az eljárási igazságosság szempontjait szem előtt tartó rendőri viselkedésforma.⁶ Ahogy látható, a legitimitás absztrakt jelentése mind kognitív, mind affektív elemeket tartalmaz. A rendőrség legitimitását több szempontból is fontosnak tekinthetjük. Egyfelől az olyan állampolgárok, akik a rendőrséget legitimnek tartják, nagyobb valószínűséggel tesznek eleget a rendőrség parancsainak, utasításainak és kéréseinek a rendőrséggel való interakciójuk során. A rendőrség és az állampolgárok találkozásakor a rendőri eljárás igazságos jellege jelentősen megkönnyíti a rendőri feladatok ellátását,⁷ és várhatóan kevesebb káros következménnyel jár, mint például a rendőri erőszak használata, a rendőrök, illetve az állampolgárok ilyen konfliktusból származó sérülései, valamint a későbbi jogviták és eljárások. Egy chicagói kutatás megerősítette, hogy egy az eljárási igazságosság alapjaira épített rendőri képzés két év alatt 10%-kal csökkentette a körzetben a rendőrséggel szembeni panaszokat és 6,4%-kal a civilek elleni erőszak alkalmazását. Ezek a megállapítások

⁴ Maarten van Craen – Wesley G. Skogan: Achieving fairness in policing: The link between internal and external procedural justice. *Police Quarterly*, 20. (2017), 1. 3–23.

⁵ Diarmaid Harkin: Police legitimacy, ideology and qualitative methods. A critique of procedural justice theory. *Criminology & Criminal Justice*, 5. (2015), 5. 594–612.

⁶ Jacinta M. Gau: Procedural justice, police legitimacy, and legal cynicism. A test for mediation effects. *Police Practice and Research*, 16. (2015), 5. 402–415.

⁷ Lásd pl. Stephen D. Mastrofski – Jeffrey B. Snipes – Annee E. Supina: Compliance on demand. The public's response to specific police requests. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 33. (1996), 3. 269–305.

mege erősítik a rendőri vezetés és irányítási stílus megváltoztatásának realitását.⁸ Másfelől az ilyen állampolgároknál előrejelezhető, hogy könnyebben működnek együtt a rendőrséggel és más jogi szereplőkkel, hamarabb tesznek eleget a rendőr kérésének, engedelmesebben viszonyulnak az intézkedéshez.⁹ Továbbá azok a polgárok, akik a rendőrséget legitimnek tekintik, általában véve kevésbé sértik meg a törvényeket.¹⁰ Megállapítható, hogy a rendőri magatartásnak négy olyan vonása van, amelyek a döntéshozatal és az interperszonális bánásmód köré csoportosíthatók, és befolyásolják az eljárási igazságosság értékelését.¹¹

1. Részvétel. Az érintett polgárok igazságosabbnak tekintik a döntéshozatali folyamatokat, ha meg tudják magyarázni álláspontjukat és véleményüket. Az ő hozzájárulásukat figyelembe veszik az ügyekkel kapcsolatos döntések meghozatalakor.
2. Semlegesség. A folyamatokat igazságosabbnak tekintik, ha a döntéseket semleges, elfogulatlan módon hozzák meg, a döntéshozatal átláthatósága pedig feltehetően ösztönzi a semlegesként értékelést. Az egyének bízhatnak abban, hogy az aktusok hozóit és végrehajtóit neutrális célok mozgatják.
3. Ha az állampolgárok bízhatnak a rendőrség motívumaiban (úgy vélik, hogy a rendőrség valóban foglalkozik a részt vevő állampolgár vagy a társadalom egészének jólétével és életminőségével), akkor a rendőri folyamatokat ismét igazságosabbnak tekintik. Tankebe¹² a rendőrség iránti bizalom három dimenzióját határozta meg: (1) megbízhatóság, (2) hatékonyság, (3) eljárási igazságosság. Az eredmények azt mutatják, hogy a rendőrségi korrupcióval, visszaélésekkel kapcsolatos közvetett, nem személyes tapasztalatok jelentősen csökkentették a pozitív válaszokat a rendőrség bizalmát érintő minden egyes kérdés vonatkozásában.
4. Az emberi méltóság és a tisztelet. Amikor a rendőrök udvariasan és méltósággal bánnak az állampolgárokkal, elismerik és tiszteletben tartják a jogait, pártatlan és részrehajlásmentes hozzáállást tanúsítanak, akkor javul az eljárási igazságosság értékelése.

⁸ George Wood – Tom R. Tyler – Andrew V. Papachristos: Procedural justice training reduces police use of force and complaints against officers. *Proceedings of the National Academy of Sciences, Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117. (2020), 18. 9815–9821.

⁹ Justice Tankebe: Public cooperation with the police in Ghana. Does procedural fairness matter? *Criminology*, 47. (2009), 4. 1265–1293.

¹⁰ Tom R. Tyler – Yuen J. Huo: *Trust in the law. Encouraging public cooperation with the police and courts*. New York, Russell Sage Foundation, 2002.

¹¹ Jason Sunshine – Tom R. Tyler: The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law and Society Review*, 37. (2003), 3. 513–548; Tom R. Tyler: Procedural justice, legitimacy, and the effective rule of law. *Crime and Justice*, 30. (2003). 283–357.

¹² Justice Tankebe: Public confidence in the police. Testing the effects of experience of police corruption in Ghana. *The British Journal of Criminology*, 50. (2010), 2. 296–319.

Az eljárási igazságosság elmélete Tom Tyler munkáiban¹³ is felmerül, aki szerint, ha a rendőrség megfelelően demonstrálja a „tisztességes” eljárásokat, akkor ennek természetes következménye lesz a rendőri legitimitás. Amennyiben a rendőrség legitimitása megnő – állítja Tyler –, a rendőrség fokozottabb együttműködésre és megfelelésre számíthat a lakosság részéről,¹⁴ és így jobb rendészeti szolgáltatást tud nyújtani, mivel az elfogadás valószínűsége is erősödik. Tyler¹⁵ „folyamatalapú modellt” kínál fel arra vonatkozóan, hogyan javíthatja a rendőrség saját legitimitását. Azok az állampolgárok, akik úgy érezték, hogy a rendőri találkozások során igazságos bánásmódban részesültek, nagyobb valószínűséggel válaszoltak a kívánt módon, azaz eleget tettek a rendőri kéréseknek, elfogadták a találkozás eredményét – még akkor is, ha azt nemkívánatosnak találták –, segítséget nyújtottak a rendőrségnek és információkat osztottak meg.¹⁶ Hozzá kell tenni, hogy a Tyler-féle folyamatalapú modell empirikus tesztelésére egy 1000 fős kínai minta esetében került először sor, amely kutatás arra a következtetésre jutott, hogy az eljárási igazságosság jelentős szerepet játszik a rendőrség legitimitásában és a rendőrséggel való együttműködési hajlandóság előrejelzésében, azonban a rendőr eredményessége volt a legerősebb szempont. Úgy tűnik, hogy az eljárási igazságosság meglehetősen országcentrikus tényező, ezért célszerű különféle relációkban vizsgálni.¹⁷ Ugyanígy csorbíthatja az eljárási igazságosság pozitív hatásait, ha előítéletesebb közegben zajlik az interakció, így például a fehér lakosok esetében lényegesen előnyösebb hatásokat tapasztaltak a kutatók, mint a feketék körében. Azonban a nyugati demokráciákban a rendészet nemcsak sikeres, hanem egyben „tisztességes” módon történő végrehajtása számos kapcsolódó eredményt hozhat: csökkentheti a negatív találkozások számát, amelyek károsak a rendőrség általános értékelésére;¹⁸ javíthatja a rendőrség legitimitását az egyének és a közösségek szemében;¹⁹ ösztönözheti a lakosságot az önkéntes

¹³ Tom R. Tyler: What is procedural justice? Criteria used by citizens to assess the fairness of legal procedures. *Law & Society Review*, 22. (1988). 103–135; Tyler (2003): i. m.

¹⁴ Kristina Murphy – Lyn Hinds – Jenny Fleming: Encouraging public cooperation and support for police. *Policing and Society*, 18. (2008), 2. 136–155.

¹⁵ Tom R. Tyler: Enchancing police legitimacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 593. (2004), 1. 629–652.

¹⁶ Mastrofski–Snipes–Supina (1996): i. m.; Tyler–Huo (2002): i. m.

¹⁷ Ivan Y. Sun et al.: Procedural justice, legitimacy, and public cooperation with police. Does Western wisdom hold in China? *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 54. (2017), 4. 454–478.

¹⁸ Wesley G. Skogan: The promise of community policing. In David Weisburd – Anthony A. Braga (szerk.): *Police innovation. Contrasting perspectives*. Cambridge, Cambridge University Press, 2006. 27–43.

¹⁹ Sunshine–Tyler (2003): i. m.

együttműködésre és a bűnmegelőzési erőfeszítések betartására, többek között a feljelentési hajlandóság növelésére,²⁰ illetve az áldozattá válás csökkentésére.²¹ Mint látható, az eljárási igazságosság elmélete fontos betekintést kínál a rendőri legitimitáció minőségébe amellet, hogy a demokratikus társadalmak jogállamiságának mércéjét is jelenti, a rendőrséggel való együttműködést, az információszolgáltatást, a bűncselekmények megoldásában való segítségnyújtást, a rendőrség felhatalmazásának elfogadását és a törvények általánosabb betartására való hajlandóságot is ideértve.²² A rendőröknek minden intézkedés alá vonttal tisztelettel és emberséggel kell bánniuk, tekintettel a hátrányos megkülönböztetés tilalmára. Ennek kitűnő eszköze lehet a rendőri testkamera használata, amely egy újabban Törökországban készült kutatás szerint ugyancsak előzékeny hatással van az eljárási igazságosság állampolgári értékelésére.²³

Az eljárási igazságosság mérése és vizsgálata

Ahogy az eljárási igazságosság kihat az állampolgár-rendőr kapcsolatra, úgy az etikus, legitim rendőri működés szoros nexusban van a rendőrség szervezeti kultúrájával és a belső eljárási igazságosság érvényesülésével. Ezeket lényegében „visszacsatolási hurkoknak” nevezzük, amelyek értelmében a rendőri szervezeten belül érvényesülő procedurális igazság áttételesen nagyobb társadalmi támogatottságot hordozhat; ugyanakkor e hurkok negatív vonatkozásban is megjelenhetnek, károsan visszahatva a szervezet teljesítményére. Ezért nem lényegtelen szempont, hogy a rendőrség miként definiálja saját társadalmi szerepét, illetve hogyan határozza meg a hatékony rendőri működés kritériumait. Moore és Braga szerint a letartóztatások, elfogások, elővezetések számának növelésével nem lehet elérni a közösség érdekét szolgáló bűnözés csökkentését.²⁴ Szerintük sok más

²⁰ Nancy G. La Vigne – Jocelyn Fontaine – Anamika Dwivedi (2017): *How do people in high-crime, low-income communities view the police?* Washington, DC, Urban Institute.

²¹ Shabbar I. Ranapurwala – Mark T. Berg – Carri Casteel: Reporting crime victimizations to the police and the incidence of future victimizations. A longitudinal study. *PLoS One*, 11. (2016), 7.

²² Tyler (2003): i. m.; Tom R. Tyler: Psychological perspectives on legitimacy and legitimation. *Annual Review of Psychology*, 57. (2006). 375–400; Tom R. Tyler – Jeffrey Fagan: Legitimacy and cooperation: Why do people help the police fight crime in their communities? *Ohio State Journal of Criminal Law*, 6. (2008). 231–275.

²³ Mustafa Demir et al.: Body worn cameras, procedural justice, and police legitimacy. A controlled experimental evaluation of traffic stops. *Justice Quarterly*, 37. (2018), 1. 53–84; Daniel S. Nagin – Cody W. Telep: Procedural justice and legal compliance. *Annual Review of Law and Social Science*, 13. (2017). 5–28.

²⁴ Mark H. Moore – Anthony A. Braga: Police performance measurement. A normative framework. *Criminal Justice Ethics*, 23. (2004), 1. 3–19.

olyan dolog létezik, amely a társadalomra nagyobb hatást kifejtve tud a bűnözés csökkenésére érdemi befolyást gyakorolni.

A rendőrség legitimitása és az iránta való bizalom közötti összefüggést, illetve azt, hogy a rendőrség eljárásait az emberek igazságosnak tekintik-e, gyakran közösségi kérdőíves felmérések segítségével vizsgálják.²⁵ E felmérésekben az eljárási igazság érvényesülésének mérése jellemzően a korábban említett négy szempontot magában foglaló irányított kérdésekkel történik, amelyeket gyakran egyetlen eljárási igazságossági függvényben összegeznek. Ezt követi a függvények egyes változóinak, mint például a legitimitás és a rendőri intézkedéssel szembeni engedelmesség vagy rendőrséggel kapcsolatos együttműködés iránti hajlandóság korrelációjának vizsgálata.²⁶ Az eljárási igazságosság egy vagy több elemét és az átfogó koncepciót keretrendszerként is használják a rendőrséggel kapcsolatba kerülő állampolgárokkal folytatott mélyinterjúkból származó kvalitatív adatok elemzéséhez.²⁷ Egy ghánai bevándorlók körében végzett kutatás eredményei ugyancsak arra engednek következtetni, hogy amikor az emberek a rendőrség részéről eljárási szempontból igazságos magatartást észlelnek, akkor fokozott kötelezettséget éreznek a szabályok betartása iránt, és jobban hajlandóak együttműködni.²⁸

²⁵ Lyn Hinds – Kristina Murphy: Public satisfaction with police. Using procedural justice to improve police legitimacy. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 40. (2007), 1. 27–42; Tal Jonathan-Zamir – David Weisburd: The effects of security threats on antecedents of police legitimacy. Findings from a quasi-experiment in Israel. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 50. (2013), 1. 3–32; Kochel, Tammy R. – Roger B. Parks – Stephen D. Mastrofski: Examining police effectiveness as precursor to legitimacy and cooperation with police. *Justice Quarterly*, 30. (2013), 5. 895–925; Tom R. Tyler: Enchanting police legitimacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 593. (2004), 1. 629–652; Tom R. Tyler: Policing in black and white. Ethnic group differences in trust and confidence in the police. *Police Quarterly*, 8. (2005), 3. 322–342.

²⁶ Sunshine–Tyler (2003): i. m.

²⁷ Rod K. Brunson – Jody Miller: Young black men and urban policing in the United States. *The British Journal of Criminology*, 46. (2006), 4. 613–640; Irina Elliott – Stuart Thomas – James Ogloff: Procedural justice in victim-police interactions and victims' recovery from victimization experience. *Policing and Society*, 24. (2013), 5. 588–601; Jacinta M. Gau – Rod K. Brunson: Procedural justice and order maintenance policing. A study of inner-city young men's perceptions of police legitimacy. *Justice Quarterly*, 27. (2010), 2. 255–279; Susan L. Miller – Kristen M. Hefner: Procedural justice for victims and offenders? Exploring restorative justice processes in Australia and the US. *Justice Quarterly*, 32. (2013), 1. 142–167.

²⁸ Daniel K. Pryce – Devon Johnson – Edward R. Maguire: Procedural justice, obligation to obey, and cooperation with police in a sample of Ghanaian immigrants. *Criminal Justice and Behavior*, 44. (2017), 5. 733–755.

Összegzés

A fentiekre alapozva fel kell ismernünk és egészen új megvilágításba kell helyeznünk a rendőri eljárások minőségét, az eljárási igazságosság szerepét nem csupán konceptuális, elméleti tudományos elemként értékelve, hanem ezek aktuális és tervezett társadalmi szerepfelfogását vizsgálva.²⁹ Mindezen felül ugyancsak kulcsfontosságú terület az eljárási igazságosság szempontjait magán viselő rendőri képzési rendszer fejlesztése, az ilyen módon fémjelzett szervezeti és egyéni teljesítményértékelési rendszer kialakítása is. A szervezeti igazságosság kérdése tágabb kört ölel fel, mint az eljárási igazságosság, mert magában foglalja az anyagi források disztribúciójának igazságosságát is, vagyis annak érzetét, hogy a források, a munkaerő, az anyagi és szellemi dotáció elosztása mennyire tisztességesen valósul meg a szervezeten belül. A procedurális igazság az előbb említett részvétel mellett magában foglalja a döntésekről való értesülést, valamint a vezetők beosztottak felé gyakorolt tisztességes és emberséges bánásmódját. A rendőri állományt be kell vonni a döntéshozatali folyamatokba, mégpedig olyan formában, hogy a problémáik meghallgatásra kerüljenek, ezzel együtt pedig átláthatóvá kell tenni a vezetői döntések hátterét és indokait.³⁰ Az Egyesült Királyságban a durhami rendőrségen végzett oxfordi kutatás meggyőző érveként szolgált arra, hogy a szervezeti igazságosság – amely felöleli a vezetők és a felső vezetők említett eljárási igazságosságát is (bevonás a döntéshozatalba, értesítés, bánásmód), illetve az említett elosztási igazságosságot – pozitív hatást gyakorol a szervezeti összetartozásra, a szociálisabb, kooperatívabb szervezeti attitűdre és viselkedésműveletre, továbbá kihat a beosztottak munkakultúrájára is.³¹ Az eljárási igazságosság tehát nemcsak a rendőr és állampolgár relációjában fontos, hanem a rendőrség szervezetét és belső működését is érinti, ennél fogva az annak reformját jelentő igényként is megfogalmazható.

²⁹ Amberg Erzsébet – Pallagi Anikó: Mire jó a büntetőjog? Célszerűségi megfontolások kontra ultima ratio. *Belügyi Szemle*, 69. (2021), 1. 35–74.

³⁰ College of Policing: *Fair cop 2: Organisational justice, behaviour and ethical policing* (2015).

³¹ Ben Bradford – Paul Quinton: Self-legitimacy, police culture and support for democratic policing in an English constabulary. *The British Journal of Criminology*, 54. (2014), 6. 1023–1046.

Irodalomjegyzék

- Amberg Erzsébet – Pallagi Anikó: Mire jó a büntetőjog? Célszerűségi megfontolások kontra ultima ratio. *Belügyi Szemle*, 69. (2021), 1. 35–74. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.1.2>
- Bradford, Ben – Paul Quinton: Self-legitimacy, police culture and support for democratic policing in an English constabulary. *The British Journal of Criminology*, 54. (2014), 6. 1023–1046. Online: <https://doi.org/10.1093/bjc/azu053>
- Brunson, Rod K. – Jody Miller: Young black men and urban policing in the United States. *The British Journal of Criminology*, 46. (2006), 4. 613–640. Online: <https://doi.org/10.1093/bjc/azi093>
- College of Policing: *Fair cop 2: Organisational justice, behaviour and ethical policing* (2015). Online: http://whatworks.college.police.uk/Research/Documents/150317_Fair_cop%20_FINAL_REPORT.pdf
- Demir, Mustafa – Robert Apel – Anthony A. Braga – Rod K. Brunson – Barak Ariel: Body worn cameras, procedural justice, and police legitimacy. A controlled experimental evaluation of traffic stops. *Justice Quarterly*, 37. (2018), 1. 53–84. Online: <https://doi.org/10.1080/07418825.2018.1495751>
- Elliott, Irina – Stuart Thomas – James Ogloff: Procedural justice in victim-police interactions and victims' recovery from victimization experience. *Policing and Society*, 24. (2013), 5. 588–601. Online: <http://dx.doi.org/10.1080/10439463.2013.784309>
- Gau, Jacinta M.: Procedural justice, police legitimacy, and legal cynicism. A test for mediation effects. *Police Practice and Research*, 16. (2015), 5. 402–415. Online: <https://doi.org/10.1080/15614263.2014.927766>
- Gau, Jacinta M. – Rod K. Brunson: Procedural justice and order maintenance policing. A study of inner-city young men's perceptions of police legitimacy. *Justice Quarterly*, 27. (2010), 2. 255–279. Online: <https://doi.org/10.1080/07418820902763889>
- Harkin, Diarmaid: Police legitimacy, ideology and qualitative methods. A critique of procedural justice theory. *Criminology & Criminal Justice*, 5. (2015), 5. 594–612. Online: <https://doi.org/10.1177/1748895815580397>
- Hinds, Lyn – Kristina Murphy: Public satisfaction with police. Using procedural justice to improve police legitimacy. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 40. (2007), 1. 27–42. Online: <https://doi.org/10.1375/acri.40.1.27>
- Jonathan-Zamir, Tal – David Weisburd: The effects of security threats on antecedents of police legitimacy. Findings from a quasi-experiment in Israel. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 50. (2013), 1. 3–32. Online: <https://doi.org/10.1177/0022427811418002>
- Kochel, Tammy R. – Roger B. Parks – Stephen D. Mastrofski: Examining police effectiveness as precursor to legitimacy and cooperation with police. *Justice Quarterly*, 30. (2013), 5. 895–925. Online: <https://doi.org/10.1080/07418825.2011.633544>
- La Vigne, Nancy G. – Jocelyn Fontaine – Anamika Dwivedi: *How do people in high-crime, low-income communities view the police?* Washington, DC, Urban Institute, 2017. Online: https://www.urban.org/sites/default/files/publication/88476/how_do_people_in_high-crime_view_the_police.pdf
- Lipsky, Michael: *Street-level bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services, 30th anniversary expanded edition*. New York, Russell Sage Foundation, 2010. (Eredeti kiadás: 1980.)
- Mastrofski, Stephen D. – Jeffrey B. Snipes – Anne E. Supina: Compliance on demand. The public's response to specific police requests. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 33. (1996), 3. 269–305. Online: <https://doi.org/10.1177/0022427896033003001>

- Miller, Susan L. – Kristen M. Hefner: Procedural justice for victims and offenders? Exploring restorative justice processes in Australia and the US. *Justice Quarterly*, 32. (2013), 1. 142–167. Online: <http://dx.doi.org/10.1080/07418825.2012.760643>
- Moore, Mark H. – Anthony A. Braga: Police performance measurement. A normative framework. *Criminal Justice Ethics*, 23. (2004), 1. 3–19. Online: <https://doi.org/10.1080/0731129X.2004.9992156>
- Murphy, Kristina – Lyn Hinds – Jenny Fleming: Encouraging public cooperation and support for police. *Policing and Society*, 18. (2008), 2. 136–155. Online: <https://doi.org/10.1080/10439460802008660>
- Nagin, Daniel S. – Cody W. Telep: Procedural justice and legal compliance. *Annual Review of Law and Social Science*, 13. (2017), 5–28. Online: <https://doi.org/10.1146/annurev-lawso-csci-110316-113310>
- Németh Zsolt: Rendőrség és cigányság: esélyek, lehetőségek, veszélyek. In Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter (szerk.): *Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 383–391.
- Pryce, Daniel K. – Devon Johnson – Edward R. Maguire: Procedural justice, obligation to obey, and cooperation with police in a sample of Ghanaian immigrants. *Criminal Justice and Behavior*, 44. (2017), 5. 733–755. Online: <https://doi.org/10.1177/0093854816680225>
- Ranapurwala, Shabbar I. – Mark T. Berg – Carri Casteel: Reporting crime victimizations to the police and the incidence of future victimizations. A longitudinal study. *PLoS One*, 11. (2016), 7. Online: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0160072>
- Skogan, Wesley G.: The promise of community policing. In David Weisburd – Anthony A. Braga (szerk.): *Police innovation. Contrasting perspectives*. Cambridge, Cambridge University Press, 2006. 27–43.
- Sun, Ivan Y. – Yuning Wu – Rong Hu – Ashley K. Farmer: Procedural justice, legitimacy, and public cooperation with police: Does Western wisdom hold in China? *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 54. (2017), 4. 454–478. Online: <https://doi.org/10.1177/0022427816638705>
- Sunshine, Jason – Tom R. Tyler: The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law and Society Review*, 37. (2003), 3. 513–548. Online: <https://doi.org/10.1111/1540-5893.3703002>
- Tankebe, Justice: Public cooperation with the police in Ghana. Does procedural fairness matter? *Criminology*, 47. (2009), 4. 1265–1293. Online: <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2009.00175.x>
- Tankebe, Justice: Public confidence in the police. Testing the effects of experience of police corruption in Ghana. *The British Journal of Criminology*, 50. (2010), 2. 296–319. Online: <https://doi.org/10.1093/bjc/azq001>
- Tyler, Tom R.: What is procedural justice? Criteria used by citizens to assess the fairness of legal procedures. *Law & Society Review*, 22. (1988), 103–135. Online: <https://doi.org/10.2307/3053563>
- Tyler, Tom R.: Procedural justice, legitimacy, and the effective rule of law. *Crime and Justice*, 30. (2003), 283–357. Online: <https://doi.org/10.1086/652233>
- Tyler, Tom R.: Enhancing police legitimacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 593. (2004), 1. 629–652. Online: <https://doi.org/10.1177/0002716203262627>
- Tyler, Tom R.: Policing in black and white. Ethnic group differences in trust and confidence in the police. *Police Quarterly*, 8. (2005), 3. 322–342. Online: <https://doi.org/10.1177/1098611104271105>
- Tyler, Tom R.: Psychological perspectives on legitimacy and legitimation. *Annual Review of Psychology*, 57. (2006), 375–400.

- Tyler, Tom R. – Yuen J. Huo: *Trust in the law. Encouraging public cooperation with the police and courts*. New York, Russell Sage Foundation, 2002.
- Tyler, Tom R. – Jeffrey Fagan: Legitimacy and cooperation. Why do people help the police fight crime in their communities? *Ohio State Journal of Criminal Law*, 6. (2008). 231–75.
- Van Craen, Maarten – Wesley G. Skogan: Achieving fairness in policing. The link between internal and external procedural justice. *Police Quarterly*, 20. (2017), 1. 3–23. Online: <https://doi.org/10.1177/1098611116657818>
- Wood, George – Tom R. Tyler – Andrew V. Papachristos: Procedural justice training reduces police use of force and complaints against officers. *Proceedings of the National Academy of Sciences, Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117. (2020), 18. 9815–9821. Online: <https://doi.org/10.1073/pnas.1920671117>

Kiadja a Nemzeti Közszerkölátati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó.
A kiadásért felel: Koltay András, rektor
Szerkhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Kilián Zsolt
Olvasószerkesztők: Bujdosó Hajnalka, György László,
Resofszki Ágnes, Szabó Ilse, Szarvas Melinda
Tördelőszerkesztő: Kilián Zsolt
Korrektorok: Bujdosó Hajnalka, György László,
Kalcics Ildikó, Resofszki Ágnes, Szarvas Melinda
Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

ISBN 978-963-531-507-9 (nyomtatott)
ISBN 978-963-531-509-3 (ePDF)
ISBN 978-963-531-508-6 (ePub)

